

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 26. huhtikuuta 2024
(OR. en)

9311/24

FREMP 218
JAI 705

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	25. huhtikuuta 2024
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	C(2024) 2680 final
Asia:	KOMISSION SUOSITUS, annettu 23.4.2024, yhdennettyjen lastensuojelujärjestelmien kehittämisestä ja vahvistamisesta lapsen edun mukaisesti

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja C(2024) 2680 final.

Liite: C(2024) 2680 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Strasbourg 23.4.2024
C(2024) 2680 final

KOMISSION SUOSITUS,

annettu 23.4.2024,

**yhdennettyjen lastensuojelujärjestelmien kehittämisestä ja vahvistamisesta lapsen edun
mukaisesti**

{SWD(2024) 98 final}

KOMISSION SUOSITUS,

annettu 23.4.2024,

yhdennettyjen lastensuojelujärjestelmien kehittämisestä ja vahvistamisesta lapsen edun mukaisesti

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Lasten suojeleminen kaikenlaiselta väkivallalta on yksi Euroopan unionin keskeisistä tavoitteista. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU-sopimus) 3 artiklan 3 kohdassa asetetaan tavoitteeksi, että unioni edistää lapsen oikeuksien suojelua. Tämä perusoikeus on yksi niistä arvoista, joihin unioni SEU-sopimuksen 2 artiklan nojalla perustuu. Tämä merkitsee Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä 'perusoikeuskirja', 24 artiklan mukaan, että lapsella on oikeus hyvinvoinnilleen välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon ja että kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toiminna on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Tällaisesta suojasta olisi huolehdittava paitsi unionissa, myös unionin suhteissa muuhun maailmaan SEU-sopimuksen 3 artiklan 5 kohdan mukaisesti.
- (2) Lasten suojelu on keskeinen tavoite myös Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksessa lapsen oikeuksista¹, jäljempänä 'YK:n yleissopimus', yleissopimuksessa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi² sekä muissa kansainvälisissä oikeudellisissa välineissä³ ja oikeudellisesti sitomattomissa välineissä YK:n⁴ ja Euroopan neuvoston⁵ tasolla.

¹ Lapsen oikeuksia koskeva YK:n yleissopimus, 1989, sekä YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten myynnistä, lapsiprostitutiosta ja lapsipornografiasta, 2000, YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin, 2000, ja YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja valitusmenettelystä, 2011.

² Ks. myös kyseisen yleissopimuksen pöytäkirjat, sellaisina kuin niitä on tulkittu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä, sekä erityisesti lapsiin liittyvät Euroopan neuvoston yleissopimukset, kuten yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan, 2007, ja yleissopimus lapsiin liittyvästä yhteydenpidosta, 2003.

³ Ks. erityisesti YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, 2006, Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin välineet, kuten yksityisoikeuden alaa koskeva yleissopimus kansainvälisestä lapsikaappauksesta, 1980, yleissopimus lasten suojelusta sekä yhteistyöstä kansainvälisissä lapseksiottamisasioissa, 1993, yleissopimus toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa, 1996, yleissopimus lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä, 2007, pöytäkirja elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista, 2007, sekä Kansainvälisen työjärjestön yleissopimus nro 182 lapsityön pahimpien muotojen kieltämisestä ja välittömistä toimista niiden poistamiseksi, 1999.

⁴ Ks. erityisesti YK:n lapsen oikeuksien komitea, Yleiskommentti lapsen oikeuksien yleissopimuksesta; YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitea, Yleiskommentit nro 4 (24 artikla – oikeus inklusiiviseen opetukseen), 2016, ja nro 5 (oikeus itsenäiseen elämään ja osallisuuteen yhteiskunnassa),

- (3) Lasten oikeuksien puolustaminen ja toteuttaminen on keskeistä lasten oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa⁶, jäljempänä 'strategia'. Strategiassa komissio sitoutui tekemään aloitteen, ”jolla tuetaan yhdenmukaisesti lastensuojelujärjestelmien kehittämistä ja vahvistamista”. Tämä on yksi tärkeimmistä aloitteista, joilla torjutaan kaikenlaista väkivaltaa lapsia kohtaan ja varmistetaan lastensuojelu.
- (4) Euroopan parlamentti korosti lasten oikeuksista vuonna 2021 antamassaan päätöslauselmassa⁷, että on tärkeää kehittää ja vahvistaa yhdenmukaisia kansallisia ja kansainvälisiä lastensuojelujärjestelmiä, joihin liittyy resurssi-, toteutus- ja seurantaohjelmia. Lasten oikeuksia koskevasta EU:n strategiasta kesäkuussa 2022 annetuissa neuvoston päätelmissä⁸ jäsenvaltioita kehoitettiin myös omaksumaan yhdenmukainen (koordinoitu ja monialainen) toimintamalli lasten suojeluun. Alueiden komitea toi lausunnossaan⁹ esiin myös, että on ratkaisevan tärkeää vahvistaa paikallis- ja alueviranomaisien roolia yhdenmukaisissa lastensuojelujärjestelmissä.
- (5) EU:n uuden lasten osallistumisfoorumin¹⁰ puitteissa on kuultu yli tuhatta lasta heidän suojelutarpeistaan, ja kuulemisessa on käynyt ilmi, ettei lasten suojelu edelleenkään ole itsestään selvää¹¹. Tämän suosituksen perustana on myös avoin julkinen kuuleminen ja kannanottopyyntö. Lisäksi Euroopan unionin perusoikeusvirasto on kartoittanut¹² komission pyynnöstä unionin kansallisia lastensuojelujärjestelmiä ja niiden toimintaa. Keskeiset tulokset esitetään tämän suosituksen liitteenä olevassa näyttöön perustuvassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.
- (6) Keskeinen havainto on, että kansalliset lastensuojelujärjestelmät ovat keskenään erilaisia. Ne on suunniteltu tarpeiden ja resurssien mukaan, ja niitä muovaavat kulttuuriset, sosiaaliset ja historialliset tekijät sekä eritasoinen hajauttaminen. Kaikille yhteisiä haasteita kuitenkin ovat esimerkiksi riittämättömät ennaltaehkäisytoimet ja varhaisen tunnistamisen järjestelmät, oikea-aikainen ja kattavan (myös psykososiaalisen) tuen puute erityisesti niiden lasten kohdalla, joilla on useita

2017, suuntaviivat laitoshoidosta luopumisesta, myös hätätilanteissa, 2022, YK:n yleiskokouksen ohjeet lasten sijaishuoltoon varten, 2010, ja kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030, 2015.

⁵ Ks. erityisesti ministerikomitean hyväksymät välineet: lapsiystävällistä oikeudenkäyttöä koskevat suuntaviivat, 2010, suositus lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien raportointijärjestelmien vahvistamisesta, CM/Rec(2023)8, suositus alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten osallistumisesta, CM/Rec(2012)2, suositus ilman huoltajaa olevien tai huoltajastaan eroon joutuneiden lasten tehokkaasta edunvalvonnasta muuttoliikkeen yhteydessä, CM/Rec(2019)11, suositus ihmisoikeusperiaatteista ja suuntaviivoista arvioitaessa ikää muuttoliikkeen yhteydessä, CM/Rec(2022)22, suositus lasten oikeuksien kunnioittamisesta, suojaamisesta ja noudattamisesta digitaalisessa ympäristössä, CM/Rec(2018)7, suositus lasten oikeuksista ja lapsi- ja perheystävällisistä sosiaalipalveluista, CM/Rec(2011)12, lapsiystävällistä terveydenhuoltoa koskevat suuntaviivat, 2011, suositus laitoksissa asuvien lasten oikeuksista, CM/Rec(2005)5, ja lapsen oikeuksia koskeva Euroopan neuvoston strategia (2022–2027).

⁶ Lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia (COM(2021) 142 final).

⁷ Euroopan parlamentin päätöslauselma 11. maaliskuuta 2021 lasten oikeuksista lapsen oikeuksia koskevaa EU:n strategiaa silmällä pitäen ([2021/2523\(RSP\)](#)).

⁸ Neuvoston päätelmät, annettu 9 päivänä kesäkuuta 2022, lasten oikeuksia koskevasta EU:n strategiasta ([10024/22](#)).

⁹ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Paikallis- ja alueviranomaisien roolin vahvistaminen yhdenmukaisissa lastensuojelujärjestelmissä”, hyväksytty täysistunnossa 17.–18. huhtikuuta 2024. Ks. [Tietoa lausunnosta \(europa.eu\)](#).

¹⁰ Ks. [EU:n lasten osallistumisfoorumi | Euroopan unioni \(europa.eu\)](#).

¹¹ Ks. [Lastensuojelu – järjestelmien integrointi \(europa.eu\)](#).

¹² Ks. [Mapping Child Protection Systems in the EU – 2023 update | Euroopan unionin perusoikeusvirasto \(europa.eu\)](#).

suojelutarpeita, sekä seuranta. Koordinointimekanismeja ei useinkaan ole, jotta voitaisiin varmistaa vaikuttava monialainen toiminta eri ministeriöiden tai toimivaltatasojen välillä. Haasteita aiheuttavat myös henkilö- ja taloudellisten resurssien saatavuus ja koordinointi. Näiden perusteella on todettava, että EU:ssa tarvitaan selvästi nykyistä tehokkaampia ja yhdenmetympiä lastensuojelujärjestelmiä.

- (7) Lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevan nollatoleranssin edistäminen edellyttää, että kansainvälisten normien, poliittisten sitoumusten ja toiminnan väliset erot kurotaan umpeen ja relevantit toimijat kaikkialla yhteiskunnassa aktivoidaan.¹³ Tämän olisi katettava kaikki lapsiin kohdistuva väkivalta eli kaikenlainen fyysinen ja henkinen väkivalta, vahingoittaminen ja hyväksikäyttö, laiminlyönti tai välinpitämätön kohtelu, kaltoinkohtelu tai riisto, myös seksuaalinen hyväksikäyttö fyysisesti, verkossa tai virtuaalimaailmassa. Tällaista väkivaltaa voi olla esimerkiksi lähisuhdeväkivalta, ihmiskauppa, seksuaalinen hyväksikäyttö, sukupuoleen perustuva väkivalta, mukaan lukien naisten sukuelinten silpominen ja lapsiavioliitot, sekä kaikenlaiset kiusaamisen ja ruumiillisen rangaistuksen muodot. Tällä suosituksella pyritään siis ensisijaisesti edistämään yhdenmetympien lastensuojelujärjestelmien kehittämistä jäsenvaltioissa ja parantamaan niiden toimivuutta sekä edistämään lastensuojelua unionin painopisteenä ulkosuhteissa.
- (8) Jotta lasten näkemyksiin ja tarpeisiin voitaisiin vastata paremmin – mikä on tämän suosituksen kannalta keskeinen tavoite – kansallisten lastensuojelujärjestelmien olisi oltava olosuhteisiin sopivia ja lapsikeskeisiä, ja ne olisi toteutettava tarkoituksenmukaisimmalla hallintotasolla. Jäsenvaltioiden olisi helpotettava monialaista yhteistyötä ja koordinointia yksityisten toimijoiden, paikallisten, alueellisten ja kansallisten viranomaisten sekä unionin toimielinten, elinten ja virastojen välillä, jotta lastensuojelupalveluiden tasavertainen saatavuus voidaan varmistaa. Kaikkein tärkeimpänä olisi pidettävä lapsen etua, ja lapsen näkemyksiä olisi kuunneltava. Yhdenmetyssä toimintamallissa ennaltaehkäisy, varhaisen reagoinnin, raportoinnin, monialaisen tuen ja seurannan olisi kytkädyttävä toisiinsa.
- (9) Eri toimivallan tasojen ja alojen toimijoilla on erityisiä vastuualueita lastensuojelussa. Selkeästi määritelty roolit ja tiivis koordinointi ovat olennaisen tärkeitä kaikkien toimijoiden, kuten viranomaisten (eri tasoilla toimivaltansa mukaan), yksityisten toimijoiden ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden välillä. Lapsen oikeuksien ammattilaiset ja toimijat edustavat eri aloja. Näitä ovat esimerkiksi koulutus (opettajat, eri tasoilla toimivat tukipalvelut, varhaiskasvatus mukaan lukien), sosiaalipalvelut (esim. sosiaalityöntekijät, palveluntarjoajat, hoitajat laitoshoidossa ja sijaishuollossa), terveydenhuolto (mielenterveys mukaan lukien), oikeus- ja lainvalvontaviranomaiset (esim. asianajajat, tuomarit, poliisi, suljetuissa tai osittain suljetuissa laitoksissa työskentelevät), turvapaikka- ja maahanmuuttoviranomaiset, diplomaattinen ja konsulisuojelu, digitaali-, urheilu-, viihde-, media- ja kulttuuriala, rahoitusala, liiketoiminta ja ympäristöala. Toimijoihin kuuluvat myös perinteitä vaalivat johtohahmot ja uskonnolliset johtajat. Perheillä ja yhteisöillä on keskeinen rooli lasten suojelussa, samoin kuin lapsilla itsellään.
- (10) Jäsenvaltioiden käytettävissä on monenlaisia välineitä, myös unionin tasolla (lainsäädäntö, politiikat ja rahoitus), joiden avulla lastensuojelujärjestelmistä voidaan tehdä aiempaa yhdenmetympiä ja vankempia. Tämä suositus perustuu lasten oikeuksia

¹³

Ks. [High Time to End Violence against Children | Lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevä YK:n pääsihteerin erityisedustaja.](#)

koskevaan unionin säännöstöön sekä alalla toteutettuihin ei-sitoviin toimiin.¹⁴ Tavoitteena on tuoda lastensuojeluun kokonaisvaltainen ja monialainen toimintamalli ja yhdistää jo olemassa olevaa lainsäädäntöä ja toimia, jotta lastensuojelujärjestelmät saadaan toimimaan lapsikeskeisesti ja aiempaa yhdenmetymin.

- (11) Tasa-arvon ja osallisuuden edistäminen yhteiskunnissamme on tärkeää väkivallan ehkäisemiseksi. Muita todennäköisemmin kiusatuiksi joutuvat lapset, joilla on syrjintää aiheuttavia ominaisuuksia. Esimerkiksi vammaisilla lapsilla on suurempi riski joutua väkivallan ja hyväksikäytön uhreiksi sekä kotiympäristössään että laitoksissa.¹⁵ Kaikkiaan 11 prosenttia 15–17-vuotiaista hlbti-lapsista joutui vuonna 2019 tehtyä selvitystä edeltäneiden viiden vuoden aikana fyysisen tai seksuaalisen hyökkäyksen kohteeksi identiteettinsä vuoksi.¹⁶ Lapsille, jotka joutuvat todistamaan rasismia tai harjoittamaan itesensuuria identiteettinsä suhteen, kehittyy muita todennäköisemmin sosioemotionaalisia ongelmia. Tämä koskee erityisesti romanilapsia, jotka kohtaavat arjessaan usein syrjintää, romanivastaisuutta ja sosioekonomista syrjäytymistä.¹⁷ Sen vuoksi on olennaisen tärkeää, että yhdenmetyt lastensuojelujärjestelmät ovat osallistavia ja että kaikkia lapsia kohdellaan aina yhdenvertaisesti ja syrjimättä, noudattaen komission viittä tasa-arvostrategiaa¹⁸, EU:n strategiaa antisemitismin torjumiseksi ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi¹⁹ sekä kotouttamista ja osallisuutta koskevaa toimintasuunnitelmaa²⁰. Yhteisellä tiedonannolla ”Ei sijaa vihalle” pyritään vahvistamaan EU:n toimia vihan torjumiseksi sen kaikissa muodoissa.²¹
- (12) Mielenterveydellinen ja psykologinen tuki ovat peruselementtejä kaikissa lastensuojelun vaiheissa. Komission tiedonannossa kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen²² käsitellään lasten mielenterveyden parantamista. Komissio toteaa, että lapsuus on mielenterveyden kannalta koko elämään vaikuttava, ratkaisevan tärkeä vaihe. Kokonaisvaltainen koulustrategia, joka kattaa hyvinvoinnin, mielenterveyden ja väkivallattoman vuorovaikutuksen, on avainasemassa kiusaamisen (myös nettikiusaamisen) ja väkivallan ehkäisemisessä yhteistyössä mielenterveysalan ammattilaisten ja perheiden kanssa. Tämän on erityisesti tuonut esille komission

¹⁴ Suosituksen liitteessä esitetään ei-tyhjentävä yhteenveto asiaankuuluvista unionin säädöksistä, asiakirjoista ja rahoitusmahdollisuuksista.

¹⁵ Kuten todetaan vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa strategiassa 2021–2030 (COM(2021) 101 final) ja Euroopan unionin perusoikeusviraston tekemässä analyysissä, ks. [Violence against children with disabilities: legislation, policies and programmes in the EU | European Union Agency for Fundamental Rights \(europa.eu\)](#).

¹⁶ Euroopan unionin perusoikeusvirasto, [A long way to go for LGBTI equality](#), 2020; [FRA LGBTI Survey Data Explorer](#).

¹⁷ Kertomus vuoteen 2020 ulottuvia, romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevan EU:n puitekehyksen arvioinnista, COM(2018) 785 final.

¹⁸ Tiedonanto sukupuolten tasa-arvostrategiasta 2020–2025 (COM(2020) 152 final), romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskeva EU:n strategiakehys (COM(2020) 620 final), neuvoston suositus romanien tasa-arvosta, osallisuudesta ja osallistumisesta (EUVL C 93, 19.3.2021), tiedonanto hlbtiq-henkilöiden tasa-arvoa koskevasta strategiasta 2020–2025 (COM(2020) 698 final), vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia (COM(2021) 101 final) ja EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020–2025 (COM(2020) 565 final).

¹⁹ Komission tiedonanto – EU:n strategia antisemitismin torjumiseksi ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi (2021–2030) (COM(2021) 615 final).

²⁰ Komission tiedonanto – Kotouttamista ja osallisuutta koskeva toimintasuunnitelma 2021–2027 (COM(2020) 758 final).

²¹ Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Ei sijaa vihalle – Eurooppa yhdessä vihaa vastaan, JOIN/2023/51 final, 6. joulukuuta 2023.

²² Tiedonanto kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen (COM(2023) 298 final).

asiantuntijaryhmä, joka käsittelee kannustavia oppimisympäristöjä alisuoriutumisvaarassa oleville ryhmille ja hyvinvoinnin tukemiselle koulussa²³. Sen työllä osallistutaan eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamiseen vuoteen 2025 mennessä²⁴. Tällä tuetaan tiestä koulumenestykseen 28. marraskuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen²⁵ noudattamista.

- (13) Yksi merkittävimmistä lasten sosiaaliseen syrjäytymiseen vaikuttavista tekijöistä on keskeisten palvelujen epätasa-arvoinen saatavuus. Nämä palvelut ovat olennaisen tärkeitä lasten hyvinvoinnille ja heidän sosiaalisten, kognitiivisten ja emotionaalisten taitojensa kehittymiselle. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin²⁶ periaatteen 11 mukaan lapsilla on oikeus kohtuuhintaiseen varhaiskasvatukseen ja laadukkaaseen hoitoon, oikeus suojeluun köyhyyttä vastaan ja heikoista lähtökohdista tulevilla lapsilla on oikeus yhtäläisiä mahdollisuuksia edistäviin erityistoimenpiteisiin. Lisäksi eurooppalaista lapsitakuuta koskevassa neuvoston suosituksessa²⁷ kehoitetaan jäsenvaltioita ehkäisemään ja torjumaan sosiaalista syrjäytymistä takaamalla avun tarpeessa oleville lapsille mahdollisuus päästä eräiden keskeisten palvelujen, kuten opetuksen, terveydenhuollon ja asumispalvelujen, piiriin. Tämä koskee erityisesti epävarmasta ja väkivaltaisesta perhetilanteesta tulevia lapsia. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari, eurooppalainen lapsitakuu ja eurooppalainen hoito- ja hoivastrategia²⁸ muodostavat kattavan EU:n politiikkakehyksen, jolla varmistetaan peruspalvelujen saatavuus haavoittuvassa asemassa oleville tai muita heikommista lähtökohdista tuleville lapsille. Varhaiskasvatuksesta annetulla neuvoston suosituksella²⁹ tuetaan jäsenvaltioita myös niiden pyrkiessä parantamaan varhaiskasvatuksen saatavuutta ja laatua. EU:n nuorisostrategiassa 2019–2027³⁰ muistutetaan, että Euroopassa joka kolmatta nuorta uhkaa köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen, mikä vaikuttaa sosiaalisten oikeuksien toteutumiseen. Monet kohtaavat edelleen syrjintää eri muodoissaan, kokevat ennakkoluuloja ja joutuvat viharikosten kohteiksi. Siksi on hyvin tärkeää puuttua eriarvoisuuteen ja pyrkiä varmistamaan yhtäläiset mahdollisuudet Euroopan nuorimmille sukupolville, myös kaikkein syrjäytyneimmille ja yhteiskunnan ulkopuolelle jääneille.
- (14) Lasten hyväksikäyttö ja seksuaalinen riisto on rikos, joka muuttuu ja yleistyy unionissa. Tämä suositus on osoitus unionin merkittävästä sitoutuneisuudesta lasten suojeluun seksuaaliselta hyväksikäytöltä sekä verkossa että sen ulkopuolella. EU:n strategiassa lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnan tehostamiseksi³¹ tarkastellaan

²³ Ks. [Hyvinvointia kouluissa käsittelevä komission asiantuntijaryhmä](#).

²⁴ Komission tiedonanto eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisesta vuoteen 2025 mennessä (COM(2020)625 final).

²⁵ Neuvoston suositus, annettu 28 päivänä marraskuuta 2022 aiheesta ”Tie koulumenestykseen” (EUVL C 469, 9.12.2022).

²⁶ Toimielinten välinen julistus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista (EUVL C 428, 13.12.2017, s. 10).

²⁷ Neuvoston suositus (EU) 2021/1004, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2021, eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta (EUVL L 223, 22.6.2021).

²⁸ Komission tiedonanto eurooppalaisesta hoito- ja hoivastrategiasta (COM(2022) 440 final).

²⁹ Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä joulukuuta 2022, varhaiskasvatuksesta – vuoteen 2030 ulottuvat Barcelonan tavoitteet (EUVL C 484, 20.12.2022).

³⁰ Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma nuorisovaltuustojen eurooppalaisen yhteistyön puitteista: Euroopan unionin nuorisostrategia 2019–2027 (EUVL C 456, 18.12.2018).

³¹ Euroopan unionin strategia lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnan tehostamiseksi (COM(2020) 607 final).

tätä rikosta kokonaisvaltaisesti niin, että saadaan käyttöön kaikki EU:n tasolla käytettävissä olevat lainsäädännölliset ja muut välineet näiden rikosten ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä uhrien auttamiseksi ja mobilisoidaan kaikki sidosryhmät viranomaisista yksityiseen sektoriin. Komissio on osana tätä strategiaa hyväksynyt ehdotuksen asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisemisestä ja torjunnasta³². Se velvoittaisi verkkopalvelujen tarjoajat estämään lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan kuvamateriaalin levittämisen ja lasten houkuttelemisen seksuaalisiin tarkoituksiin (grooming). Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjuntaa koskevassa direktiivissä³³ säädetään lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja riistoon liittyvien rikosten määritelmistä ja seuraamuksista ja asetetaan jäsenvaltioille velvoitteita, jotka liittyvät näiden rikosten ehkäisemiseen sekä uhrien auttamiseen ja tukemiseen. Osana strategiaa komissio on hyväksynyt ehdotuksen direktiivin tarkistamiseksi³⁴.

- (15) Lapsia on suojeltava sekä fyysisissä että digitaalisissa ympäristöissä esimerkiksi (netti)kiusaamisen ja häirinnän riskeiltä. Tätä korostetaan neuvoston päätelmissä digitaalisesta voimaannuttamisesta perusoikeuksien suojelemiseksi ja täytäntöönpanemiseksi digitaalisella aikakaudella³⁵ ja hyvinvoinnin tukemisesta digitaalisessa koulutuksessa³⁶. EU:n Parempi internet lapsille -strategialla³⁷ (BIK+) pyritään varmistamaan, että uudella digitaalisella vuosikymmenellä uudella digitaalisella vuosikymmenellä lapsilla on parempi suoja ja paremmat mahdollisuudet vaikuttaa ja tulla kunnioitetuksi verkossa. Alaikäisten suojelu on keskeinen kysymys lainsäädännössä ja politiikassa, esimerkiksi digipalvelusäädöksessä³⁸, audiovisuaalisia mediapalveluja koskevassa direktiivissä³⁹, yleisessä tietosuoja-asetuksessa⁴⁰ ja

³² Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevista säännöistä (COM(2022) 209 final).

³³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/93/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja neuvoston puitepäättöksen 2004/68/YOS korvaamisesta (direktiivi lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumisesta) ([EUVL L 335, 17.12.2011](#)).

³⁴ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäättöksen 2004/68/YOS korvaamisesta (uudelleenlaadittu teksti) (COM(2024) 60 final).

³⁵ Neuvoston päätelmät digitaalisesta voimaannuttamisesta perusoikeuksien suojelemiseksi ja toteuttamiseksi digitaalisella aikakaudella, 14309/23, 20. lokakuuta 2023.

³⁶ Neuvoston päätelmät hyvinvoinnin tukemisesta digitaalisessa koulutuksessa, 14982/22, 28. marraskuuta 2022.

³⁷ Tiedonanto – Lasten ja nuorten digitaalinen vuosikymmen: uusi eurooppalainen Parempi internet lapsille -strategia (BIK+) (COM(2022) 212 final).

³⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2022/2065, annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös) ([EUVL L 277, 27.10.2022](#)).

³⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1808, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun direktiivin 2010/13/EU (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi) muuttamisesta vaihtuvien markkinarealiteettien vuoksi ([EUVL L 303, 28.11.2018](#)).

⁴⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

Web 4.0:aa ja virtuaalimaailmoja koskevassa EU:n aloitteessa⁴¹. Komissio jatkaa BIK+ -strategian puitteissa nettikiusaamisen torjuntaa erityisesti EU:n osarahoittaman Safer Internet -keskusten verkoston työn kautta. Verkosto tarjoaa auttavan puhelimen palveluja sekä materiaalia, jota voidaan käyttää virallisen ja epävirallisen koulutuksen ympäristöissä.

- (16) Jäsenvaltioiden kansallisissa oikeusjärjestelmissä olisi otettava huomioon lasten tarpeet uhreina, epäiltyinä, syytettyinä tai tuomittuina, todistajina tai muina osapuolina, jotta heidän oikeutensa toteutuisivat tosiasiallisesti. Uhrien oikeuksia koskevassa direktiivissä⁴², rikoksesta epäiltyjä tai syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä annetussa direktiivissä⁴³ ja uhrien oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa (2020–2025)⁴⁴ nimenomaisesti vahvistetaan tai pyritään edistämään kyseisten säädösten soveltamisalaan kuuluvien lasten oikeuksia ja heihin kohdistettavia suojatoimia. Rikoksen uhreja varten tarvitaan kohdennettu ja yhdenmetyt eri viranomaiset kattava toimintamalli, jolla tuetaan ja suojellaan lapsiuhreja ja tarjotaan heidän ikätasolleen sopivia palveluja. Epäiltyinä tai syytettyinä olevien lasten suhteen olisi sovellettava monialaista toimintamallia, erityisesti lapsen olosuhteiden, tarpeiden ja haavoittuvuuksien yksilöllisessä arvioinnissa. Tässä suosituksessa otetaan lisäksi huomioon elatusapuasetuksen⁴⁵ ja Bryssel II b -asetuksen⁴⁶ merkitys, sillä ne vahvistavat valtioiden rajat ylittävää oikeudellista yhteistyötä unionissa lapsiin liittyvissä yksityisoikeudellisissa asioissa. Bryssel II b -asetuksen nojalla nimetyt keskusviranomaiset osallistuvat avun antamiseen valtioiden rajat ylittävissä lastensuojelutapauksissa. Lapset ovat myös kaikenlaisen riistotarkoituksessa harjoitetun ihmiskaupan uhreja.⁴⁷ Ihmiskaupan lapsiuhreja pidetään ihmiskaupan vastaisen direktiivin⁴⁸ nojalla erityisen haavoittuvina, ja he ovat ihmiskaupan torjuntaa koskevassa EU:n strategiassa (2021–2025) keskeisessä asemassa. Lasten auttavilla puhelimilla (116 111), kadonneiden lasten etsimiseen tarkoitettuja vihjepuhelimilla (116 000) ja muilla kansallisilla (lasten) auttavilla puhelimilla ja vihjelinjoilla on oma roolinsa lastensuojelujärjestelmissä.

⁴¹ Tiedonanto – Web 4.0:aa ja virtuaalimaailmoja koskeva EU:n aloite: kärjessä kohti seuraavaa teknologista siirtymää (COM(2023) 442 final).

⁴² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäättökseen 2001/220/YOS korvaamisesta ([EUVL L 315, 14.11.2012](#)).

⁴³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/800, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, rikoksesta epäiltyjä tai syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä ([EUVL L 132, 21.5.2016](#)).

⁴⁴ Uhrien oikeuksia koskeva EU:n strategia (2020–2025), COM(2020) 258 final.

⁴⁵ Neuvoston asetus (EY) N:o 4/2009, annettu 18 päivänä joulukuuta 2008, toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa ([EUVL L 7, 10.1.2009](#)).

⁴⁶ Neuvoston asetus (EU) 2019/1111, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2019, tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta (uudelleenlaadittu) ([EUVL L 178, 2.7.2019](#)).

⁴⁷ Vuonna 2022 EU:ssa rekisteröidyistä uhreista 15 prosenttia oli lapsia. Ks. [Trafficking victims in Europe, a rise by 10% and the share of EU nationals among the victims increased to 59% - European Commission \(europa.eu\)](#).

⁴⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/36/EU, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2011, ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta ja neuvoston puitepäättökseen 2002/629/YOS korvaamisesta ([EUVL L 101, 15.4.2011](#)).

- (17) Maahantulijalasten, mukaan lukien ilman huoltajaa olevat ja kansainvälistä suojelua hakevat lapset, oikeuksien suojeleminen edellyttää jatkuvaa työtä ongelmien ratkaisemiseksi. Muuttoliikkeen yhteydessä väkivalta on jokapäiväinen uhka lapsille, erityisesti niille, jotka matkustavat ilman huoltajaa tai ovat joutuneet eroon perheestään.⁴⁹ Maahantuli- ja pakolaislapset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa ja tarvitsevat asianmukaista suojelua, kuten lasten suojelusta muuttoliikkeen yhteydessä annetussa tiedonannossa⁵⁰ todetaan. Lasten haavoittuvuus pahenee, kun he matkustavat ilman huoltajaa tai joutuvat eroon huoltajastaan. Venäjän hyökättyä Ukrainaan komissio on täysin sitoutunut tukemaan jäsenvaltioita Ukrainasta EU:n alueelle siirtymään joutuneiden lasten suojelemissa.⁵¹ Se on tukenut kadonneiden lasten etsimiseen tarkoitettuja vihjepuhelimia ja lasten auttavia puhelimia, edistänyt lasten pääsyä kouluun sekä opastanut jäsenvaltioita, jotta kotimaastaan siirtymään joutuneet lapset saadaan nopeasti osaksi kansallisia lastensuojelujärjestelmiä.⁵²
- (18) Uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus, joka odottaa neuvoston lopullista hyväksyntää⁵³, sisältää uusia lastensuojelua koskevia lisätakeita ja -velvoitteita, jotka on otettava käyttöön ennen kuin sopimusta aletaan soveltaa. Lapsen etu on edelleen keskeinen näkökohta kaikessa EU:n turvapaikkalainsäädännössä, jossa sen on oltava ensisijainen näkökohta. Jäsenvaltioiden on tunnistettava ja huomioitava mahdolliset erityistarpeet, joita turvapaikanhakijoilla saattaa olla rajanylityksen jälkeen, ja otettava huomioon hoidon jatkuvuus ja vakaus. Sopimuksella lyhennetään lasten edustajien nimittämiseksi asetettuja määräaikoja ja tiukennetaan edustajien koulutukseen, pätevyyteen ja valvontaan liittyviä vaatimuksia. Sopimukseen on myös kirjattu tarve ottaa huomioon lasten näkemykset ja varmistaa lapsiystävällinen tiedottaminen. Siinä lyhennetään määräaikoja, jotka liittyvät siihen, kuinka nopeasti kaikkien lasten on päästävä kouluun, ja laajennetaan lasten pääsyä terveydenhuoltopalveluihin niin, että he saavat samantyyppistä terveydenhuoltoa kuin jäsenvaltioiden omat alaikäiset kansalaiset. Lisäksi sopimukseen sisältyy vahvemmat alaikäisten säilöönottoa koskevat suojatoimet, ja siinä täsmennetään, että lapsia ei pääsääntöisesti pitäisi ottaa säilöön. Kuten kotouttamista ja osallisuutta koskevassa toimintasuunnitelmassa⁵⁴ tuodaan esiin, lastensuojelujärjestelmässä on huomioitava myös tuki aikuisuuteen siirtymisen yhteydessä, jotta tämä siirtymä on mahdollisimman sujuva ja kestävä.
- (19) Unioni tarjoaa runsaasti rahoitusmahdollisuuksia lasten suojelemiseksi kaikenlaiselta väkivallalta. Unionin varoja on saatavilla tukemaan yhdenmukaisesti lastensuojelujärjestelmien kehittämistä ja vahvistamista jäsenvaltioissa sekä muita relevantteja toimenpiteitä. Komissio on eri ohjelmien valintaa helpottaakseen ottanut käyttöön keskitetyn palvelupisteen unionin rahastoja varten. Sen ansiosta käyttäjien on helpompaa hakea sopivia rahoitusmahdollisuuksia.⁵⁵ Unionin rahoituksen saajilla on velvollisuus noudattaa unionin arvoja, periaatteita, sovellettavaa lainsäädäntöä ja

⁴⁹ Lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevän YK:n pääsihteerin erityisedustajan toimisto ja Universidad Iberoamericana, [Violence against children on the move From a continuum of violence to a continuum of protection](#), 2020.

⁵⁰ Tiedonanto – Lasten suojeleminen muuttoliikkeen yhteydessä, COM(2017) 211 final.

⁵¹ Ks. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Tilapäistä suojelua Venäjän Ukrainassa käymää sotaa paenneille: tilanteen kehitys vuoden aikana, COM(2023) 140 final.

⁵² Ks. [Tietoa Ukrainasta paenneille: lasten suojeleminen – Euroopan komissio \(europa.eu\)](#).

⁵³ Ks. [Euroopan komission puheenjohtajan julkilausuma muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksesta \(europa.eu\)](#)

⁵⁴ Kotouttamista ja osallisuutta koskeva toimintasuunnitelma 2021–2027, COM(2020)758 final.

⁵⁵ Ks. [Funding & tenders \(europa.eu\)](#).

sopimusmääräyksiä, kun ne käyttävät rahoitusta. Komissio on toteuttanut toimenpiteitä, joilla tuetaan velvollisuuden noudattamista ja puututaan sen mahdolliseen rikkomiseen. Lisäksi jäsenvaltioiden on täytettävä yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen⁵⁶ soveltamisalaan kuuluvien EU:n varojen osalta perusoikeuskirjassa ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa (vammaisyleissopimus) vahvistetut horisontaaliset mahdollistavat edellytykset. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön toimivat mekanismit sen varmistamiseksi, että näillä unionin varoilla tuetut ohjelmat ja niiden toteuttaminen ovat perusoikeuskirjan ja vammaisyleissopimuksen mukaisia.

- (20) Komissio antaa kohdennettua rahoitustukea lapsiin kohdistuvan väkivallan, tyttöihin kohdistuvan sukupuoleen perustuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä tällaisen väkivallan uhrien suojelemiseksi myös kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman⁵⁷ Daphne-lohkosta. Ohjelman Daphne-lohko tarjoaa rahoitusmahdollisuuksia lasten oikeuksien ja osallistumisen edistämiseen sekä tiettyjen lapsiryhmien kohtaaman syrjinnän torjumiseen. Myös oikeusalan ohjelmasta⁵⁸ tuetaan lasten suojelua erityisesti lapsiystävälliseen oikeudenkäyttöön liittyvillä rahoitusmahdollisuuksilla.
- (21) Teknisen tuen väline⁵⁹ tarjoaa pyynnöstä räätälöityä teknistä asiantuntemusta rakenneuudistusten suunnittelua ja toteuttamista varten jäsenvaltioissa. Tähän sisältyvät koulutus, sosiaalipalvelut, muuttoliike ja rajaturvallisuus, terveys ja oikeusasiat, esimerkiksi Barnahus-lastentalojen toteuttamisen tukeminen.⁶⁰ Yhdennetyt lastensuojelujärjestelmät ovat myös osa vuonna 2024 toteutettavaa teknisen tuen lippulaivahanketta ”Demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen lujittaminen”⁶¹. Monialaisilla uudistuksilla voidaan torjua lapsiköyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä eurooppalaisen lapsitakuun toteuttamista koskevan lippulaivahankkeen puitteissa. Samalla tarjotaan mahdollisuus saada useita maita kattavaa teknistä tukea.
- (22) Joistakin muista unionin ohjelmista voidaan rahoittaa muita asioita, jotka liittyvät lasten suojeluun ja hyvinvointiin. Näitä ovat esimerkiksi lasten mielenterveys, rokottaminen ja lapsuusiän syövän ehkäisy ja hoito EU4Health-ohjelman⁶² puitteissa. Lasten köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaa voidaan rahoittaa Euroopan

⁵⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä ([EUVL L 231, 30.6.2021](#)).

⁵⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/692, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman perustamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1381/2013 ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 390/2014 kumoamisesta ([EUVL L 156, 5.5.2021](#)).

⁵⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/693, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, oikeusalan ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1382/2013 kumoamisesta ([EUVL L 156, 5.5.2021](#)).

⁵⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/240, annettu 10 päivänä helmikuuta 2021, teknisen tuen välineen perustamisesta ([EUVL L 57, 18.2.2021](#)).

⁶⁰ Ks. [Barnahus](#).

⁶¹ Ks. [Teknisen tuen välineen lippulaivahanke 2024 – Demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen lujittaminen – Euroopan komissio \(europa.eu\)](#).

⁶² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/522, annettu 24 päivänä maaliskuuta 2021, unionin terveysalan toimintaohjelman (EU4Health) perustamisesta kaudeksi 2021–2027 ja asetuksen (EU) N:o 282/2014 kumoamisesta ([EUVL L 107, 26.3.2021](#)).

sosiaalirahasto plussan⁶³ puitteissa, lapsikaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjuntaa sisäisen turvallisuuden rahaston⁶⁴ puitteissa, turvapaikka-asioihin, kotouttamiseen ja palauttamiseen liittyvää erityistukea EU:n ulkopuolelta tulleille lapsille, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston⁶⁵ puitteissa ja eriyttämättömien koulutus-, asumis-, terveydenhuolto-, sosiaali- ja lastenhoitopalvelujen piiriin pääsyä Euroopan aluekehitysrahaston⁶⁶ puitteissa. Lasten ja nuorten seuraavaa sukupolvea koskevia uudistuksia, investointeja ja toimenpiteitä voidaan toteuttaa myös elpymis- ja palautumistukivälineen⁶⁷ puitteissa esimerkiksi koulutukseen ja osaamiseen liittyen. Unioni yhteisrahoittaa jäsenvaltioissa toimivia Safer Internet -keskuksia, jotta ne voivat toteuttaa lasten verkkoturvallisuutta koskevia tiedotustoimia ja tarjota niihin resursseja. Se myös tukee lapsia, lasten hoitajia ja kasvattajia neuvonta- ja ilmoituspalveluilla, joita ovat lasten auttavat puhelimet ja vihjelinjat, joihin voidaan tehdä ilmoituksia lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvästä materiaalista. Unionin tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta⁶⁸ tuetaan myös erilaisia hankkeita, jotka liittyvät lasten suojeluun esimerkiksi lasten seksuaalisen hyväksikäytön, lähisuhdeväkivallan ja seksuaalisen väkivallan ehkäisemisessä.

- (23) Unionin sitoutuminen lasten suojeluun näkyy myös sen ulkosuhteissa. Vuonna 2022 noin 468 miljoonaa lasta eli useampi kuin yksi kuudesta lapsesta asui konfliktialueella. Vuonna 2020 lapsityövoiman uhreja oli 160 miljoonaa (9,6 prosenttia kaikista maailman lapsista).⁶⁹ Joka kymmenes minuutti nuori tyttö kuolee jossain päin maailmaa väkivallan seurauksena.⁷⁰ Unionin toiminta lasten oikeuksien ylläpitämiseksi ja lasten suojelemiseksi maailmanlaajuisesti perustuu tapaan, jolla EU vaalii ja vahvistaa demokraattista perustaa ja perusoikeuksia unionissa. EU:n ulkoiseen toimintaan liittyvällä nuorisotoimintasuunnitelmalla⁷¹ pyritään edistämään lasten ja nuorten merkityksellistä osallistumista ja heidän vaikutusmahdollisuuksiensa parantamista unionin ulkoisessa toiminnassa. Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevalla kolmannella toimintasuunnitelmalla⁷² pyritään torjumaan kaikenlaista sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa. Lastensuojelu on lapsen oikeuksien edistämistä ja

⁶³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1057, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1296/2013 kumoamisesta ([EUVL L 231, 30.6.2021](#)).

⁶⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1149, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2021, sisäisen turvallisuuden rahaston perustamisesta ([EUVL L 251, 15.7.2021](#)).

⁶⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1147, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2021, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston perustamisesta ([EUVL L 251, 15.7.2021](#)).

⁶⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1058, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta ([EUVL L 231, 30.6.2021](#)).

⁶⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta ([EUVL L 57, 18.2.2021](#)).

⁶⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/695, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” perustamisesta, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta sekä asetusten (EU) N:o 1290/2013 ja (EU) N:o 1291/2013 kumoamisesta ([EUVL L 170, 12.5.2021](#)).

⁶⁹ ILO ja UNICEF, *Child labour, Global Estimates 2020, Trends and the road forward*, 2021.

⁷⁰ UNICEF, *A Statistical Snapshot of Violence against Adolescent Girls*, 2014.

⁷¹ EU:n ulkoiseen toimintaan liittyvä nuorisotoimintasuunnitelma 2022–2027 Nuorten mielekäs osallistuminen EU:n ulkoiseen toimintaan ja siinä voimaantuminen kestävä kehityksen, tasa-arvon ja rauhan edistämiseksi (JOIN(2022) 53 final).

⁷² Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva kolmas EU:n toimintasuunnitelma (GAP III) – kunnianhimoinen ohjelma sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan lisäämiseksi EU:n ulkoisissa toiminna (JOIN(2020) 17 final).

suojaamista koskevien unionin suuntaviivojen sekä lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevien unionin suuntaviivojen⁷³ keskeinen tavoite. Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa EU:n toimintasuunnitelmassa (2020–2024)⁷⁴ kehoitetaan kumppanimaita esimerkiksi laatimaan ja parantamaan lastensuojelujärjestelmiä ja omaksumaan nollatoleranssi lapsityövoiman käytön suhteen. Tätä tavoitetta edistetään ehdotetulla asetuksella pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kieltämisestä unionin markkinoilla. Tämä sitoumus otettiin huomioon myös ihmisarvoista työtä koskevassa tiedonannossa⁷⁵, jolla torjutaan lapsityövoiman käyttöä.

- (24) Lapsia on suojeltava ilmastonmuutokselta ja ympäristövaaroilta sekä EU:n alueella että maailmanlaajuisesti. Lapsille aiheutuu ympäristön pilaantumisesta, ilmastonmuutoksesta, saastumisesta ja luontokadosta paljon aikuisia todennäköisemmin vakavia haittoja, kuten peruuttamattomia, elinikäisiä ja jopa kuolemaan johtavia seurauksia.⁷⁶ Tämä lisää riskiä, että lasten oikeuksia rikotaan vakavasti erityisesti aseellisten konfliktien yhteydessä väestön pakkosiirtojen, nälänhädän ja väkivallan lisääntymisen vuoksi.⁷⁷ Ilmastonmuutos ja ympäristön tilan heikentyminen vaikuttavat eri tavoin naisiin, lapsiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin.⁷⁸ Tähän on tarpeen puuttua. Jäsenvaltioiden sopeutumisstrategioita ja -suunnitelmia koskevissa vuonna 2023 annetuissa suuntaviivoissa⁷⁹ todetaan, että lapset kuuluvat niihin sidosryhmiin, joihin ilmastonmuutos todennäköisimmin vaikuttaa ja jotka on myös otettava mukaan ilmastonmuutokseen sopeutumisprosessiin. Osapuolten olisi ilmastonmuutoksen torjuntatoimissaan kunnioitettava ja edistettävä ihmisoikeusvelvoitteitaan ja pidettävä ne mielessä. Tämä koskee myös lasten oikeuksia.⁸⁰ COP28-kokouksessa hyväksytyssä maailmanlaajuisesta sopeutumistavoitetta koskevassa kehyksessä⁸¹ kannustetaan osapuolia varmistamaan sukupolvien välinen ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja ottamaan tässä huomioon haavoittuvassa asemassa olevat väestöryhmät, kuten lapset. Tämä edellyttää myös sen varmistamista, että lapset osallistuvat aktiivisesti päätöksentekoon heidän oikeuksiensa suojeluun vaikuttavissa kriittisen tärkeissä asioissa. Lasten ja nuorten näkökulma on mukana eurooppalaisen ilmastositomuksen⁸² ja erityisesti ilmastositomuksen lähettiläiden ja kumppaneiden verkoston toiminnassa.

⁷³ [EU:n suuntaviivat lapsista aseellisissa selkkauksissa, päivitetty vuonna 2008.](#)

⁷⁴ Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma 2020–2024 (JOIN(2020) 5 final).

⁷⁵ Komission tiedonanto ihmisarvoisesta työstä kaikkialla maailmassa globaalia oikeudenmukaista siirtymää ja kestäväää elpymistä varten (COM(2022) 66 final).

⁷⁶ YK:n erityisraportoin raportti ihmisoikeusvelvoitteista, jotka liittyvät turvallisen, puhtaan, terveen ja kestäväan ympäristön toteutumiseen, [A/HRC/37/58](#), 2018, 57 ja 58 kohta.

⁷⁷ YK:n lapsen oikeuksien komitea, yleiskommentti nro 26 lasten oikeuksista ympäristöyhteyksissä ja erityisesti ilmastonmuutoksessa, 2023.

⁷⁸ Yhteinen tiedonanto ilmastonmuutoksen ja ympäristön tilan heikentymisen torjumiseksi (JOIN(2023)19 final).

⁷⁹ Komission tiedonanto – Jäsenvaltioiden sopeutumisstrategioita ja -suunnitelmia koskevat suuntaviivat 2023/C 264/01 ([EUVL C 264, 27.7.2023](#)).

⁸⁰ COP28-neuvotteluja koskeva EU:n virallinen kanta, [neuvoston päätelmät ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen \(UNFCCC\) osapuolten 28. konferenssin \(COP28\) valmistelutoimista](#), 17. lokakuuta 2023.

⁸¹ UNFCCC, [Maailmanlaajuinen sopeutumistavoite](#).

⁸² Ks. [Eurooppalainen ilmastositomus – Euroopan unioni \(europa.eu\)](#).

- (25) Tämä suositus on osoitettu kaikille jäsenvaltioille. Myös ehdokasmaita, mahdollisia unionin jäsen ehdokkaita sekä unionin naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvia maita kannustetaan noudattamaan tätä suositusta,

ON ANTANUT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

Kohde

1. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava vaikuttavia, asianmukaisia ja oikeasuhteisia toimenpiteitä kehittääkseen edelleen ja vahvistaakseen yhdenmukaisia lastensuojelujärjestelmiä, joiden tavoitteena on suojella lapsia kaikenlaiselta väkivallalta eli kaikenlaiselta fyysiseltä tai henkiseltä väkivallalta, vahingoittamiselta tai hyväksikäytöltä, laiminlyönniltä tai välinpitämättömältä kohtelulta, kaltoinkohtelulta tai riistolta, myös seksuaaliselta hyväksikäytöltä, joka tapahtuu fyysisesti, verkossa tai virtuaalimaailmassa, jäljempänä 'lapsiin kohdistuva väkivalta'.
2. Jäsenvaltioiden olisi lapsen edun mukaisesti omaksuttava aiempaa yhdenmukaisempi toimintamalli. Lapsiksi katsotaan kaikki alle 18-vuotiaat henkilöt.⁸³

Lapset suojelujärjestelmien keskiöön

Lasten kunnioittaminen oikeudenhaltijoina, heidän näkemystensä kuunteleminen, lapsiystävällinen viestintä ja valistustoimet

3. Jäsenvaltioiden olisi aina otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu ja varmistettava, että lapset otetaan huomioon, heitä kunnioitetaan ja suojellaan oikeudenhaltijoina ja että lapsilla on ehdoton oikeus suojeluun.
4. Jäsenvaltioiden olisi otettava valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla käyttöön mekanismeja, joiden avulla lapset voivat ilmaista vapaasti näkemyksensä heitä koskevista asioista mielekkäällä, osallistavalla, esteettömällä ja turvallisella tavalla. Jäsenvaltioiden olisi lisättävä lasten vaikutusmahdollisuuksia ottamalla lasten näkemykset huomioon heidän ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti ja varmistamalla erityisesti, että lapset osallistuvat lastensuojelustrategioiden, -politiikkojen, -ohjelmien ja -palvelujen kehittämiseen, seurantaan ja arviointiin.
5. Jäsenvaltioiden olisi aktiivisesti lisättävä tietoisuutta lasten oikeuksista ja tarpeista, heidän vaikutusmahdollisuuksiensa lisäämisestä sekä ehkäisevistä ja suojaavista toimenpiteistä. Tällaisiin toimenpiteisiin olisi sisällyttävä mahdollisuus ilmoittaa tilanteista, joissa lapsi on kokenut turvattomuutta, ja saada tukea, myös psykologista, sekä tietoa kaikenlaisen lapsiin kohdistuvan väkivallan riskeistä, lasten seksuaalisen hyväksikäytön riksi mukaan lukien. Jäsenvaltioiden olisi jaettava tietoa suurelle yleisölle, lapset, lasten vanhemmat ja hoitajat, lasten kanssa eri aloilla tekemisissä olevat aikuiset ja asiaankuuluvat sidosryhmät mukaan lukien.
6. Jäsenvaltioiden olisi kannustettava lapsille soveltuvan ja lapsiystävällisen kielen käyttöön, myös kouluissa, sidosryhmien kautta, mediakampanjoissa ja sosiaalisessa mediassa. Tällainen kieli olisi räätälöitävä kyseessä olevien lasten iän, kypsyyden ja tarpeiden mukaan.

⁸³ Kuten lapsen oikeuksia koskevassa YK:n yleissopimuksessa määritellään.

Osallistavat lastensuojelujärjestelmät

7. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että lapsia kohdellaan aina syrjimättä ja tavalla, joka suojaa heidän ihmisarvoaan. Tällaisen kohtelun olisi oltava oikeassa suhteessa heidän ikäänsä, kypsyyteensä ja ymmärryksiinsä, ja heidän oma persoonallisuutensa, etunsa ja mahdolliset erityistarpeensa olisi otettava huomioon. Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä varmistamaan, että kaikilla lapsilla, olivatpa he millaisia tahansa, on yhtäläiset ja tasavertaiset oikeudet saada suojelua kaikkialla jäsenvaltioissa, niin kaupungeissa kuin maaseudullakin. Perusoikeuskirjan 21 artiklassa kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen.
8. Jotta kaikille lapsille voidaan tarjota esteettömiä, laadukkaita ja lapsisensitiivisiä palveluja ja hoitoa, jäsenvaltioiden olisi tarjottava kohdennettua tukea tietyille lapsiryhmille, kuten avun tarpeessa oleville ja vähäosaisille lapsille sekä lapsille, jotka ovat vaarassa joutua syrjinnän kohteiksi tai joihin kohdistuu erityinen väkivallan riski. Jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä huomiota erityisesti eurooppalaisessa lapsitakuussa vahvistettuihin suosituksiin ja sen yhteydessä hyväksyttyihin kansallisiin toimintasuunnitelmiin muun muassa osoittamalla riittävät resurssit.
9. Jäsenvaltioita kannustetaan toteuttamaan lapsiin liittyviä toimenpiteitä, muun muassa torjumalla lapsiin kohdistuvaa syrjintää ja varmistamalla heidän suojelunsa niiden kansallisten toimintasuunnitelmien, toimien ja strategioiden puitteissa, jotka on hyväksytty komission laatimien tasa-arvon unionin strategioiden, antisemitismin torjumista ja juutalaisen elämäntavan vaalimista koskevan EU:n strategian sekä kotouttamista ja osallisuutta koskevan toimintasuunnitelman yhteydessä.

Lasten turvallisuustarpeisiin vastaaminen sekä fyysisessä että digitaalisessa ympäristössä

10. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että lapset ovat ja tuntevat olevansa turvassa kaikissa fyysisissä ympäristöissä, erityisesti kouluissa, päiväkodeissa tai iltapäiväkerhoissa, kulttuuri- ja urheiluharrastusten yhteydessä sekä julkisissa tiloissa.
11. Jäsenvaltioita kehoitetaan lisäämään tietoisuutta kaikkien perusoikeuksien suojelun merkityksestä digiympäristössä, yksityisyyden ja henkilötietojen suoja mukaan lukien, ja levittämään saatavilla olevasta tuesta tietoa väkivallan lapsiuhreille digitaalisessa ympäristössä. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että lapset tuntevat olonsa turvalliseksi verkossa. Toimenpiteillä voitaisiin parantaa lasten digilukutaitoa ja digitaaliteknologian turvallista käyttöä, mikä edellyttää, että käytetään heidän ikänsä, kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaan räätälöityä esteetöntä kieltä, jotta voidaan varmistaa, että lapset voivat hyvin digitaalisessa ympäristössä. Valistusta olisi asiantuntijoiden, kuten Safer Internet -keskusten, tuella suunnattava myös perheille, hoitajille ja kouluille varhaisesta iästä alkaen.
12. Jotta lasten suojelua, digitaalista voimaannuttamista ja turvallisuutta verkossa voidaan parantaa, jäsenvaltioita kannustetaan jatkamaan koordinoitua komission kanssa erityisesti, kun ne toteuttavat eurooppalaista Parempi internet lapsille -

strategiaa (BIK+), ja varmistamalla, että digipalvelusäädöstä noudatetaan. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä tiedotushankkeisiin, jotka koskevat lasten turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyviä uusia haasteita. Tällaisia voivat aiheuttaa tekoäly, virtuaalimaailmat, liiallinen altistuminen digitaaliselle sisällölle, digitaaliset uhat (kuten vihapuhe, nettikiusaaminen, häirintä, lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja houkuttelu seksuaalisiin tarkoituksiin sekä väkivaltainen sisältö) tai aggressiivinen markkinointi. Tässä olisi käytettävä myös sisäänrakennettuja lastensuojelutakeita.

Lasten koskemattomuuden ja mielenterveyden suojaaminen

13. Jäsenvaltioille suositetaan, että ne toteuttavat kaikki asianmukaiset lainsäädäntö-, hallinto-, sosiaali- ja koulutustoimenpiteet lasten fyysisen ja henkisen koskemattomuuden suojelemiseksi. Näillä toimenpiteillä olisi
 - a) turvattava sekä fyysisessä että digitaalisessa ympäristössä lapsen koko fyysinen ja henkinen koskemattomuus, kehitys ja hyvinvointi ottaen asianmukaisesti huomioon lapsen haavoittuvuudet, mahdolliset erityistarpeet ja syrjinnän riskit;
 - b) suojattava lapsia kaupalliseen hyötyyn tähtäävältä sopimattomalta vaikuttamiselta, olipa sitten kyse (digitaalisista) rahapeleistä, aggressiivisesta markkinoinnista, alkoholin, tupakan ja epäterveellisten elintarvikkeiden kuluttamisesta, ja samalla ehkäistävä ja suojeltava lapsia riippuvuuden riskeiltä.
14. Jäsenvaltioiden olisi määriteltävä kansallisissa mielenterveysstrategioissaan lapset ensisijaiseksi kohderyhmäksi ja tarjottava kokonaisvaltaista tukea, ehkäistävä mielenterveyshäiriöitä ja annettava psykologista tukea, jotta voidaan luoda ympäristö, jossa lapset tuntevat olonsa turvalliseksi ja heidän huolenaiheitaan kuullaan.
15. Jäsenvaltioiden olisi lisättävä tietoisuutta terveyteen liittyvistä kysymyksistä, myös mielenterveysongelmista ja lapsuusiän rokotuksista. Jäsenvaltioita kannustetaan helpottamaan lapsille suunnattujen terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä koskevien ohjelmien toteuttamista ja takaamaan oikea-aikainen ja asianmukainen sairaanhoito, psykososiaalinen tuki ja opintotuki syöpädiagnoosin saaneille lapsille. Jäsenvaltioiden olisi taattava myös lasten mahdollisuus terveelliseen ravitsemukseen ja säännölliseen liikuntaan. Tällaisten ohjelmien olisi katettava myös riippuvuuksista kärsivät lapset.
16. Jäsenvaltioiden olisi osoitettava riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit asianmukaisen terveyttä edistävän tuen tarjoamiseen, mukaan lukien psykologinen tuki varhaisessa vaiheessa. Tätä varten jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä käytettävissä olevia unionin varoja parhaalla mahdollisella tavalla.
17. Jäsenvaltioille suositellaan, että ne toteuttaisivat kaikki asianmukaiset lainsäädäntö-, hallinto-, sosiaali- ja koulutustoimenpiteet kiusaamisen estämiseksi ja lasten suojelemiseksi kiusaamiselta, myös nettikiusaamiselta, kattavien kiusaamisen torjuntaan tähtäävien suunnitelmien avulla. Näissä toimenpiteissä olisi otettava asianmukaisesti huomioon lasten ikä ja haavoittuvuudet ja pyrittävä torjumaan väkivaltaa, ennakkoluuloja ja syrjintää sekä edistämään empatiaa ja myönteistä ja turvallista suojelun ilmapiiriä koulussa ja sen ympäristössä sekä vapaa-ajan toiminnassa ja digitaalisessa ympäristössä. Opettajat ja kasvattajat, opetusviranomaiset, terveydenhuollon (myös mielenterveyden) ammattilaiset, opiskelijat ja perheet olisi otettava mukaan näiden toimenpiteiden kehittämiseen.

Toimenpiteillä olisi varmistettava ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen ja tarjottava uhreille, todistajille – kuten opettajille, koulujen henkilöstölle, valmentajille, opiskelijoille ja vanhemmille – sekä rikoksenteijöille selkeitä ohjeita, koulutusta ja käytännön välineitä sen suhteen, miten kiusaamista voidaan käsitellä ja siihen puuttua. Tällaisiin toimenpiteisiin olisi sisällyttävä myös tiedon jakaminen siitä, miten kiusaamistapauksista ilmoitetaan ja miten niihin puututaan, miten apua ja tukea haetaan ja miten epäasiallista ja toksista käytöstä voidaan muuttaa.

Yhdennettyjen lastensuojelujärjestelmien yleinen kehys

Johdonmukaisen säännösten ja politiikan luominen ja vaikuttava toteuttaminen

18. Jäsenvaltioita kehoitetaan edelleen kehittämään ja vahvistamaan yhdennettyjä lastensuojelujärjestelmiä, jotka perustuvat kokonaisvaltaiseen kansalliseen säännöstöön ja politiikkaan, erityisesti
 - a) kehittämällä kansallisia suunnitelmia lapsiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi ja heidän suojelunsa varmistamiseksi;
 - b) velvoittamalla kaikki toimijat eri aloilla, kuten terveydenhuollossa, koulutuksessa, sosiaalitoimessa, oikeusalalla, lainvalvonnassa, maahanmuutto- ja turvapaikka-asioissa, digitaalisella, urheilussa, vapaa-ajan toiminnassa, kulttuurissa, mediassa, rahoitusallalla, liike-elämässä ja ympäristöalalla, kaikilta osin kunnioittamaan, suojelemaan ja noudattamaan lapsen oikeuksia, myös toteutettaessa ennaltaehkäisy-, ilmoitus- ja suojelutoimenpiteitä ja lasten tarpeisiin vastaavaa vaikuttavaa tukea;
 - c) varmistamalla lastensuojelua koskevan kansallisen ja unionin lainsäädännön tosiasiallinen soveltaminen ja täytäntöönpano kaikilla tasoilla;
 - d) arvioimalla uusia lainsäädäntöehdotuksia ja muita toimenpide-ehdotuksia sen suhteen, miten ne vaikuttavat lasten suojeluun lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Koordinointirakenteiden ja -mekanismien perustaminen

19. Voidakseen vastata lasten tarpeisiin, jäsenvaltioiden olisi toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä koordinoinnin ja yhteistyön vahvistamiseksi eri ministeriöiden ja alojen välillä sekä toimivallan eri tasoilla paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti sekä valtioiden rajat ylittävissä tilanteissa. Tällaiseen yhteistyöhön ja koordinointiin olisi sisällyttävä lapsiin kohdistuvan väkivallan ennaltaehkäisy, lasten suojelun varmistaminen ja kansallisten lastensuojelujärjestelmien yhtenäistäminen.
20. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä monialaista lastensuojelun toimintamallia, jossa ovat mukana kaikki lastensuojelualan toimijat eli yksityiset toimijat, viranomaiset, kansalaisyhteiskunta, perheet, hoitajat ja lapset itse. Samalla olisi tuettava perheiden asemaa ensisijaisina hoitajina.
21. Jäsenvaltioiden olisi erityisesti selkeytettävä tehtävien ja vastuualueiden jakoa julkisten palvelujen ja lastensuojelun parissa työskentelevien ammattilaisten välillä ja varmistettava samalla niiden monialainen koordinointi ja yhteistyö. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden asianmukaisesti säänneltyä ja valvottua osallistumista erityisesti lapsille hoitoa ja palveluja tarjoavien rakenteiden, laitosten ja ammattilaisten sertifiointin, akkreditoinnin, rekisteröinnin ja säännöllisten taustaselvitysten avulla.

22. Jäsenvaltioita kannustetaan myös perustamaan tai nimeämään elin, jonka tehtävänä tällainen yhteistyö ja koordinointi on, ottaen tässä asianmukaisesti huomioon olemassa olevat valtakunnalliset ja alueelliset rakenteet ja mekanismit.

Koordinoinnin edistäminen alueellisten ja paikallisten toimijoiden kanssa

23. Koska alueellisilla ja paikallisilla viranomaisilla on tärkeä rooli lasten suojelemissa väkivallalta, kaikkien tässä suosituksessa jäsenvaltioille osoitettujen suositusten olisi katsottava koskevan myös näitä viranomaisia silloin, kun asia kuuluu niiden vastuualueeseen.
24. Valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten välisen koordinoinnin toteutuminen olisi varmistettava, myös vaihtamalla kokemuksia ja hyviä käytäntöjä.
25. Valtakunnallisten ja alueellisten viranomaisten olisi tarvittaessa annettava riittävää tukea paikallisille lastensuojeluohjelmille erityisesti rahoituksen, koulutuksen, asianmukaisten ja esteettömien tilojen, lasten hyvinvoinnin edistämisen ja menettelysääntöjen, valistuksen sekä integroidun tuen ja seurannan muodossa niin, että kaikki paikalliset toimijat, sidosryhmät ja itse lapset ovat mukana, ja tuettava paikallisia toimia lapsen omassa ympäristössä ja yhteisössä.

Taloudellisten ja henkilöresurssien lisääminen

26. Jäsenvaltioiden olisi osoitettava rahoitusta sen varmistamiseen, että lastensuojelupalveluihin osoitetut taloudelliset ja henkilöresurssit ovat riittävät, jotta valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla voidaan varmistaa tehokas ja monialainen yhdenmukainen lastensuojelujärjestelmä. Jäsenvaltioiden olisi käytettävä resursseja jakaessaan järjestelmällisiä kustannuslaskennan ja lapsikeskeisen budjetoinnin seurantavälineitä ja hyödynnettävä käytettävissä olevia unionin varoja parhaalla mahdollisella tavalla.
27. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava riittävät resurssit ja edellytykset työpaikkojen houkuttelevuuden varmistamiseksi erityisesti työvoimasuunnittelun, kehittämisen ja lasten parissa työskenteleville ammattilaisille annettavan tuen avulla, mielenterveyden tukeminen mukaan lukien.
28. Jäsenvaltioiden olisi luotava toimintakulttuuri, jossa keskiössä ovat lasten oikeudet ja kaikkien lasten kanssa tekemisissä olevien työntekijöiden ja muiden aikuisten vastuu. Jäsenvaltioiden olisi harkittava kehittävänsä järjestelmällisesti lastensuojelun käytäntöjä ja takeita koskevia ammattilaisten toimintasääntöjä ja normeja, jotta voidaan varmistaa, että kaikilla lasten hyväksi ja lasten kanssa työskentelevillä organisaatioilla on käytössä vahva lastensuojelun toimintalinja sekä ilmoitusmekanismit väkivaltatilanteita varten.
29. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä lastensuojelun ammattilaisten ja lasten kanssa tekemisissä olevien aikuisten laatuuitteita, jotta voidaan varmistaa, että lasten hyväksi ja lasten kanssa työskentelevät ammattihenkilöt seulotaan ja rekrytoidaan kaikilla tasoilla asianmukaista huolellisuutta noudattaen.
30. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava lastensuojelun ammattilaisille monialaista ja osallisuuteen perustuvaa koulutusta ja ohjausta, joka koskee lasten oikeuksiin ja lastensuojelunormeihin liittyvää osaamista. Tähän olisi sisällyttävä lapsiin kohdistuvan väkivallan ennaltaehkäisy ja väkivallan varhaisten merkkien havaitseminen ja niihin puuttuminen. Samoin niiden olisi katettava lapsipsykologia

ja viestintä ikätasolle sopivaa kieltä käyttäen ja lasten haavoittuvuudet huomioiden. Lisäksi olisi tarjottava koulutusta, joka liittyy lastensuojelua koskeviin koordinoituihin ja yhteistyön menettelysääntöihin sekä ammattilaisten ja viranomaisten rooleihin ja vastuualueisiin. Jäsenvaltioita kannustetaan käyttämään rahoitusta saatavilla olevista unionin ohjelmista täydennys- ja uudelleen koulutukseen ja lastensuojelun ammattilaisten ammatillisen pätevyyden jatkuvaan kehittämiseen.

Kattavampi tiedonkeruu seuranta- ja arviointijärjestelmien vahvistamiseksi

31. Jäsenvaltioiden olisi laadittava erityisiä tiedonhallintamenetelmiä lastensuojelujärjestelmiensä seuranta- ja arviointikehysten parantamiseksi.
32. Jäsenvaltioiden olisi järjestettävä lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan ja lasten suojeluun liittyvien virallisten eriteltyjen tilastojen ja muiden (hallinnollisista lähteistä sekä selvityksistä ja muun tyyppisistä laadullisista ja määrällisistä tutkimuksista saatujen) tietojen kerääminen. Jäsenvaltioiden olisi myös pyrittävä kehittämään trendien analysointia säännöllisellä tiedonkeruulla, jotta lapsiin kohdistuvasta väkivallasta ja lastensuojelujärjestelmien tehokkuudesta voidaan tehdä vertaileva aikasarja-analyysi ja unionissa kadonneita lapsia koskevien tietojen keruuta voidaan vahvistaa.
33. Jäsenvaltioita kehoitetaan kansallista ja alueellista toimivaltaa noudattaen luomaan myös seuranta- ja arviointijärjestelmiä, joihin kuuluu lasten oikeuksia ja hyvinvointia koskevia indikaattoreita. Tällaisella seurannalla ja arvioinnilla olisi varmistettava, että lastensuojelujärjestelmiä seurataan riippumattomasti. Toteuttajana voisi olla riippumaton kansallinen lasten oikeuksia valvova elin tai lapsiasiavaltuutettu.
34. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tutkimusta, joka koskee lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa ja yhdenmukaisia lastensuojelujärjestelmiä. Jotta tutkimusdata koskisi nimenomaan lapsia, olisi myös pyrittävä siihen, että lapset osallistuvat tutkimukseen suoraan ja käytössä on tarvittavat menettelytakeet ja tietosuojatoimenpiteet sekä siihen, että tiedottaminen, menetelmät ja välineet ovat asianmukaisia, esteettömiä ja lapsiystävällisiä. Viimeksi mainituissa olisi otettava huomioon lasten kehitysvaihe ja heidän kulttuurinen ja kielellinen moninaisuutensa sekä esteettömyys vammaisten ja eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten lasten kannalta. Tutkimustuloksia olisi analysoitava lapsikeskeisesti siten, että niiden tulkinnessa asetetaan lasten näkökulma ja kokemukset etusijalle ja varmistetaan, että lasten ääni kuuluu ja heidän tarpeensa tulevat esiin ja että nämä seikat ovat keskeisellä sijalla tutkimusprosessissa ja sen tuloksissa.

Lasten tarpeisiin vastaavien kattavien ja koordinoitujen palvelujen jatkumo

Tarve ehkäistä ennakkoivasti ja systemaattisesti kaikenlaista lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa

35. Jäsenvaltioiden olisi lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi säädettävä osana yhdenmukaisia lastensuojelujärjestelmiään riittävistä toimenpiteistä, joilla pyritään väkivallan ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen, varhaiseen reagointiin ja varhaiseen tukeen.
36. Jäsenvaltioita kehoitetaan edistämään turvallista ja inklusiivista ympäristöä opetuksessa, varhaiskasvatus mukaan lukien, ja torjumaan samalla syrjintää ja reagoimaan erityisiin haavoittuvuuksiin. Jäsenvaltioiden olisi muun muassa lisättävä lasten tietoisuutta oikeuksistaan ja käytettävissä olevista tukipalveluista, opetettava

ammattilaiset tunnistamaan varhaisia väkivallan merkkejä ja tuntemaan menettelysäännöt, seurattava ja tuettava lasten ja opettajien mielenterveyttä ja hyvinvointia, varmistettava, että käytössä on asianmukaiset lastensuojelutakeet ja menettelysäännöt sekä koordinoitava toimia koulun ja muiden sektoreiden välillä täyden tuen tarjoamiseksi perheille ja lapsille, joihin koulun ulkopuolisilla olosuhteilla on vaikutusta.

37. Jäsenvaltioille suositellaan, että ne kieltävät lasten ruumiillisen rankaisemisen kaikissa tilanteissa ja vahvistavat lapsille ja heidän perheilleen suunnattuja yhdenmukaisia tukipalveluja. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava perheille tarvittavaa sosiaalista suojelua ja tukea lasten kehityksen ja hyvinvoinnin varmistamiseksi muun muassa ehkäisemällä ruumiillista rankaisemista ja puuttamalla siihen varhaisessa vaiheessa. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava myös vanhemmuuden ja perhe-elämän tukea sellaisten olosuhteiden luomiseksi, että perheiden erottamiselta vältetään lapsen edun mukaisesti.

*Lapsiin kohdistuvista väkivaltatapauksista ilmoittaminen ja tapausten ohjaaminen
jatkokäsittelyyn*

38. Jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön turvalliset, luottamukselliset ja lapsiystävälliset valitus- ja ilmoitusmekanismit, joista tiedotetaan laajasti. Niissä olisi kunnioitettava lapsen oikeuksia, erityisesti oikeutta yksityisyyteen. Tällaiset mekanismit voivat olla esimerkiksi ympärivuorokautisia auttavia puhelimia, vihjelinjoja ja verkkopalveluja. Mekanismin olisi oltava esteettömiä, niissä olisi käytettävä ikätasolle sopivaa kieltä ja niiden olisi sovellettava lasten tarpeisiin. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että lapset ovat tietoisia oikeuksistaan käyttää näitä ilmoitusmekanismeja.
39. Jäsenvaltioille suositellaan, että ne määrittelevät selkeästi lapsiin kohdistuvista väkivaltatapauksista ilmoittamista koskevat säännöt. Jos vanhempainvastuunkantaja on osallisena väkivallanteossa tai jos lapsiuhriin ja vanhempainvastuunkantajan välillä on muita eturistiriitoja, jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon lapsen etu ja varmistettava, että mikään suostumusta edellyttävä toimi ei edellytä vanhempainvastuunkantajan suostumusta.
40. Ammatilliset, erityisesti lasten kanssa tiiviisti työskentelevät lastensuojelun, kasvatuksen, lastenhoidon ja terveydenhuollon ammatilliset, olisi velvoitettava unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti ilmoittamaan toimivaltaisille viranomaisille, jos heillä on perusteltu syy uskoa, että on tehty tai todennäköisesti tehdään rangaistava rikos.
41. Valitusmekanismien olisi oltava kaikkien lasten, vanhempainvastuunkantajien tai lasten etuja edustavien muiden aikuisten ja kolmansien henkilöiden käytettävissä lapsiin kohdistuvasta väkivallasta ilmoittamista varten.
42. Jäsenvaltioiden olisi perustettava lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevia valituksia varten kattavat monialaiset ohjausmekanismit, jotka kattavat kaikki relevantit sektorit, kuten terveydenhuollon (myös mielenterveyspalvelut), sosiaalisen suojelun, koulutuksen ja oikeus- ja lainvalvonta-sektorin.
43. Näihin valitus-, ilmoitus- ja ohjausmekanismeihin olisi osoitettava riittävät resurssit, ja niitä olisi koordinoitava yhdenmukaisessa lastensuojelujärjestelmässä, jotta vältetään annettavan tuen aiheeton viivästyminen.

Monialaisten tukipalvelujen tarjoaminen lapsiin kohdistuvissa väkivaltatapauksissa

44. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tapaukset hoidetaan yhdennetysti ja annetaan ikätasolle sopivaa kokonaisvaltaista tukea, johon sisältyy lääketieteellinen hoito, emotionaalinen ja psykologinen tuki, koulutyön tukeminen ja muu asianmukainen tuki, jota lapsen yksilölliset olosuhteet edellyttävät. Jäsenvaltioiden olisi huolehdittava, että nimetään sopiva lapseen yhteydessä oleva aikuinen pitämään yhteyttä toimivaltaisten viranomaisten yhteyshenkilöihin.
45. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava asianmukainen koordinointi sosiaalipalvelujen kanssa avun ja tuen tarjoamiseksi lapsiuhreille, heidän perheilleen ja muille hoitajilleen heti, kun toimivaltaisilla viranomaisilla on asianmukaisesti perusteltuja viitteitä väkivallasta. Olisi myös perustettava erityisiä tukiohjelmia ja varhaisen puuttumisen ohjelmia lapsille, jotka ovat tehneet rikoksia tai joilla on perhe- tai elämäntilanteeseensa selvästi liittyvistä syistä riskinä rikosten tekeminen.

Laitoshoidosta luopuminen ja siirtyminen laadukkaaseen perhehoitoon ja yhteisölliseen hoitoon ja palveluihin lapsen etu huomioon ottaen

46. Sijoittaessaan lapsia sijaishuoltoon jäsenvaltioiden olisi toteutettava kaikki toimenpiteet sen varmistamiseksi, että lasten perhe- ja yhteisöperustainen hoito asetetaan etusijalle pitäen lapsen etua ensisijaisena näkökohtana, kun kunkin lapsen tarpeet ja toiveet on otettu huomioon. Köyhyys ei saisi koskaan olla ainoa syy sijoittaa lapsia sijaishuoltoon.
47. Jotta vammaisia lapsia ja heidän perheitään voidaan tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jäsenvaltioiden olisi investoitava laadukkaisiin perhehoitoon ja yhteisölliseen asumiseen perustuviin avopalveluihin, kuten esteettömään asumiseen. Näin voidaan ehkäistä vammaisten lasten sijoittamista laitoksiin ja tukea heidän täyttä inklusiotaan ja osallistumistaan yhteisöön.
48. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä kansallisia strategioita ja ohjelmia, joilla lasten edun mukaisesti nopeutetaan vanhempien huolenpitoa vailla olevien ja vammaisten lasten kohdalla laitoshoidosta luopumista ja siirtymistä laadukkaisiin perhehoitoon ja yhteisöllisiin hoitopalveluihin. Jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön ja sovellettava vammaisten lasten laitoshoidosta luopumiseen liittyviä hyviä käytäntöjä, jotta voidaan vahvistaa siirtymistä laitoshoidosta palveluihin, jotka tarjoavat tukea yhteisössä.
49. Jotta luopuminen laitoshoidosta olisi lasten edun mukaista, jäsenvaltioita kehoitetaan ratkaisemaan sijaisperhepula erityisesti niiden lasten kohdalla, jotka ovat herkässä tilanteessa tai joilla on monitahoisia tarpeita, tai sisarusten pitämiseksi yhdessä. Perhehoidon ja yhteisöllisen hoidon tukipalveluihin tarvitaan asianmukaiset resurssit. Samoin olisi varmistettava asianmukaisten taustaselvitysten tekeminen ja seuranta ja kaikin tavoin pyrittävä välttämään se, että lapsia, jotka eivät asu omassa perheessään, joudutaan sijoittamaan useita kertoja. Olisi pohdittava, mitkä ovat parhaita käytäntöjä, kun lapsi palautetaan ja sopeutetaan uudelleen omaan perheeseensä. Perheen huolenpitoa vailla olevien lasten sijoittamista soveltumattomiin paikkoihin (kuten hotelli- tai sairaalahuoneisiin) olisi vältettävä, ellei kyseessä ole mahdollisimman lyhytaikainen hätäsiirto asianmukaisia suojatoimia soveltaen.
50. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi järjestettävä kattavia tuki- ja valmistautumisohjelmia lapsille ja nuorille aikuisille, vammaiset ja ilman huoltajaa olevat maahantulijalapset mukaan lukien, kun he siirtyvät pois sijaishuollosta, nuorten rangaistuslaitoksesta tai

muusta kokonaan tai osittain suljetusta laitoksesta itsenäiseen elämään ja täysimääräiseen osallisuuteen yhteisössä. Jäsenvaltioita kannustetaan varmistamaan, että kansallisissa lastensuojelujärjestelmissä laaditaan ihmiskaupan ehkäisemiseksi suunnitelmat, jotka koskevat myös asuntoloissa ja suljetuissa laitoksissa olevia lapsia siirtymäprosessin yhteydessä.

Kohti lapsiystävällisempää oikeudenkäyttöä

51. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet korjatakseen puutteet oikeuslaitoksensa valmiuksissa vastata lasten tarpeisiin ja helpottaakseen lasten oikeuksien toteutumista. Jollei sovellettavista kansallisen ja unionin oikeuden säännöistä muuta johdu, jäsenvaltioiden olisi erityisesti pyrittävä varmistamaan, että
- a) lapsia koskevat oikeudenkäynnit sovitetaan heidän ikäänsä, tarpeisiinsa ja haavoittuvuuksiinsa;
 - b) lapset arvioidaan yksilöllisesti ja heitä tuetaan yksilöllisesti ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen tapauksen olosuhteisiin perustuen heidän tarpeidensa mukaisesti ottaen huomioon heidän ikänsä, kehitystasonsa ja näkemyksensä;
 - c) lapsia voidaan suojella erityisillä toimenpiteillä rikosoikeudenkäynnin aikana; esimerkiksi todisteiden esittämiseen tai vastaanottamiseen voidaan lasten tarpeiden ja haavoittuvuuden arvioinnin perusteella käyttää viestintäteknologiaa ja muita teknisiä välineitä;
 - d) lapset saavat tietoa oikeussuojakeinoista, heitä koskevien oikeudenkäyntien yleisistä näkökohdista ja omista oikeuksistaan näiden oikeudenkäyntien yhteydessä esteettömällä ja lapsiystävällisellä kielellä ottaen huomioon mahdolliset erityistarpeet;
 - e) lapsia kuullaan oikeudenkäynneissä kaikista heitä koskevista asioista ja heille annetaan aito mahdollisuus ilmaista mielipiteensä joko suoraan tai edustajan välityksellä; heidän näkemyksensä olisi otettava huomioon heidän ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti heitä koskevissa asioissa, ja olisi vältettävä tilannetta, jossa he joutuvat toissijaisesti uhriksi useiden kuulemisten ja tutkintatoimien vuoksi;
 - f) lapsilla on mahdollisuus saada oikeusapua, johon kuuluu maksuton tosiasiallinen oikeudellinen apu oikeudellisen neuvonnan ja edustuksen muodossa oikeudenkäynnin kaikissa vaiheissa;
 - g) lapsilla on mahdollisuus käyttää ilmaisia tulkkaus- ja käännöspalveluja oikeudenkäynnin kaikissa vaiheissa;
 - h) valtioiden rajat ylittävissä tapauksissa lapsilla on mahdollisuus osallistua oikeudenkäyntiin ja todisteita voidaan vastaanottaa videoneuvottelua tai muuta etäviestintätekniikkaa käyttäen;
 - i) lapsen mukana on vanhempainvastuunkantaja tai muu sopiva aikuinen koko oikeudenkäynnin ajan;
 - j) oikeudenkäyntiin osallistuvien lasten yksityisyys ja henkilötiedot on suojattu;
 - k) lasten ja erityisesti maahantulijalasten kohdalla vapaudenmenetys on aina viimeinen keino, jota käytetään mahdollisimman vähän aikaa ja perustuen lapsen ja soveltuvien vaihtoehtojen toimenpiteiden yksikölliseen arviointiin;

- l) rikosten uusimista ehkäistään kehittämällä asianmukaisia ennaltaehkäisy- ja kuntoutusohjelmia henkilöille, jotka on tuomittu lapsiin kohdistuvasta väkivaltarikoksesta;
 - m) oikeuskäsittelyn vaihtoehtoja, joita ovat esimerkiksi korjaavan oikeuden palvelut, sovittelu, rikossyytteelle vaihtoehtoiset toimenpiteet ja vaihtoehtoinen riidanratkaisu, on saatavilla aina, kun ne voivat palvella lapsen etua; tällaiset vaihtoehdot eivät kuitenkaan saa estää lapsen oikeussuojan saatavuutta tuomioistuimessa.
52. Jäsenvaltioiden olisi luotava yhteinen kehys yhteistyölle ja koordinoinnille sellaisten ammattilaisten välillä, jotka työskentelevät lasten kanssa tai heidän hyväkseen oikeudellisissa menettelyissä tai toimissa, jotka koskevat lapsia tai vaikuttavat lapsiin.
53. Jäsenvaltioiden olisi osoitettava rahoitusta eri toimijoiden väliseen kohdennettuun yhteistyöhön ja koordinointiin, jotta lapsia, jotka joutuvat tekemisiin oikeusjärjestelmän kanssa – erityisesti rikosten uhreja – voidaan tukea muun muassa perustamalla Barnahus-mallin tai muun vastaavan lapsen oikeuksia edistävän mallin mukaisia lasten taloja. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla unionin tasolla käytettävissä olevia varoja ja teknistä tukea.
54. Jäsenvaltioiden olisi muun muassa neuvoston asetuksen (EU) 2019/1111⁸⁴ nojalla nimettyjen jäsenvaltioiden keskusviranomaisten avustuksella parannettava yhteistyötä sellaisissa lastensuojelutapauksissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia. Voidaan esimerkiksi vahvistaa ennaltaehkäisytoimia, jakaa hyviä käytäntöjä jäsenvaltioiden kesken erityisesti siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston puitteissa ja helpottaa ja vahvistaa lapsien tukena olevien toimijoiden välistä kansainvälistä yhteistyötä.

Erityistoimenpiteet maahantulijalasten suojelemiseksi

55. Toteuttaessaan uutta muuttoliike- ja turvapaikkasopimusta ja siihen liittyviä vastaanottojärjestelmien uudistuksia jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että lasten suojelu ja lapsen edun jatkuva huomioon ottaminen on keskeisellä sijalla. Tähän kuuluvat selkeät ja varhaisessa vaiheessa toteutettavat menettelyt lapsen edun yksilöllistä arviointia varten ja sen varmistaminen, että menettelyjä ja vastaanottojärjestelmiä mukautetaan unionin ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti niin, että lasten iän, tarpeiden ja haavoittuvuuksien huomioon ottaminen asetetaan etusijalle. Yhdennetyillä tapausten hallintajärjestelmillä olisi saatava aikaan mahdollisimman paljon toiminnan ja tiedonkulun synergiaa valtiollisten toimijoiden ja laitosten välillä, mikä kannustaa toimijoita, kuten kansallisia lastensuojeluviranomaisia, kansalaisyhteiskunnan edustajia ja kansainvälisiä järjestöjä, osallistumaan operatiivisiin tuki- ja seurantaprosesseihin erityisesti rajoilla. Erityisesti olisi pyrittävä varmistamaan, että lapsilla on myös syrjäisissä paikoissa mahdollisuus käyttää kohdennettuja palveluja ja tukeutua alan organisaatioihin.

⁸⁴ Neuvoston asetus (EU) 2019/1111, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2019, tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta ([EUVL L 178, 2.7.2019](#)).

56. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava keskeisenä osana yhdenmukaisia lastensuojelujärjestelmiä erityisiä toimia, joilla laajennetaan ja vahvistetaan ilman huoltajaa oleville lapsille tarkoitettuja edunvalvojajärjestelmiä muun muassa siten, että varmistetaan riittävien laillisten huoltajien tai edustajien nopea nimeäminen ja osallistutaan Euroopan edunvalvontaverkoston toimintaan, kartoitetaan parhaita käytäntöjä ja jaetaan asiantuntemusta. Jäsenvaltioiden olisi huolehdittava myös, että kaikkien ilman huoltajaa olevien lasten siirtymistä aikuisuuteen tuetaan.
57. Jäsenvaltioita kannustetaan luomaan yhdenmukaisia kansallisia lastensuojelujärjestelmiä, joissa otetaan huomioon maahantulijalasten erilaiset tilanteet (he voivat olla ilman huoltajaa olevia lapsia, ihmiskaupan uhreja, kansainvälistä suojelua tai perheen kanssa uudelleenyhdistämistä hakevia lapsia tai lapsia, jotka kotoutuvat paikallisyhteisöön ja alkavat käyttää yleisiä palveluja). Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että lastensuojelujärjestelmille annetaan riittävästi resursseja ja että niiden henkilöstö on asianmukaisesti koulutettu vastaamaan näiden lasten kohtaamiin haasteisiin ja että suoraan lasten kanssa tekemisissä olevilla organisaatioilla on sisäiset lastensuojelun toimintaperiaatteet. Lasten kanssa tekemisissä olevat henkilöt olisi erityisesti perehdytettävä tiedotettava kulttuurienväliseen viestintään ja mielenterveyteen liittyvistä näkökohdista ja heille olisi annettava koulutusta näissä asioissa. Jäsenvaltioita kannustetaan varmistamaan, että kaikille lapsille annetaan tietoa heidän oikeuksistaan ja menettelyistä lapsiystävällisellä sekä ikätasoon ja olosuhteisiin sopivalla tavalla.
58. Jäsenvaltioiden olisi lisättävä maahantulijalasten ja maahantulijataustaisten lasten koulunkäyntiä ja osallistumista varhaiskasvatukseen ja varmistettava, että lasten kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus otetaan huomioon näissä ohjelmissa. Lisäksi olisi edistettävä täydentäviä toimenpiteitä, joiden avulla vaalitaan kotimaastaan siirtymään joutuneiden lasten siteitä heidän lähtömaahansa.

Lasten suojelu unionin yleisenä painopisteenä

Yhdenmukainen lastensuojelun toimintamallin vahvistaminen ulkosuhteissa

59. Lapsen oikeudet, jotka on vahvistettu ihmisoikeuksia ja humanitaarista oikeutta koskeissa kansainvälisissä välineissä, olisi tuotava esiin jäsenvaltioiden ulkosuhteissa, kuten diplomatiassa, kehitysyhteistyössä ja humanitaarisessa toiminnassa. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä oikeuteen elää ilman väkivaltaa ja oikeuteen saada suojelua.
60. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että ne edistävät ulkosuhteissaan kaikenlaisen lapsiin kohdistuvan väkivallan, kuten perheväkivallan, ihmiskaupan, seksuaalisen hyväksikäytön, sukupuoleen perustuvan väkivallan, mukaan lukien naisten sukuelinten silpominen ja lapsiavioliitot, sekä kaikenlaisen kiusaamisen ja ruumiillisen rankaisemisen torjuntaa. Jäsenvaltioita kehoitetaan harkitsemaan ulkosuhteiden yhteydessä yhdenmukaisen toimintamallin soveltamista lasten suojeluun, sosiaalinen suojelu mukaan lukien.
61. Jäsenvaltioiden olisi lievennettävä aseellisten konfliktien välittömiä ja pitkäaikaisia vaikutuksia lapsiin, asetettava konfliktialueilla etusijalle lasten suojelu, ehkäistävä kuutta vakavaa lapsen oikeuksien loukkausta ja reagoitava niihin, edistettävä kansainvälisten ihmisoikeuksien ja humanitaarisen oikeuden noudattamista kaikkien konfliktin osapuolten keskuudessa, avustettava asevoimiin ja aseellisiin ryhmiin

liittyneiden lasten kuntouttamista ja yhteiskuntaan sopeuttamista sekä helpotettava heidän palauttamistaan ja kotiuttamistaan.⁸⁵

62. Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava aseellisista konflikteista kärsivien lasten tarpeiden ja haavoittuvuuksien huomioon ottamista ja tuettava ikä- ja sukupuolinäkökohdat huomioon ottavia yhteisöperustaisia yhdenmukaisia sosiaalisen suojelun järjestelmiä maissa, joissa on konflikteja. Tarkoituksena on auttaa ehkäisemään ja lieventämään lasten oikeuksien loukkauksia ja reagoimaan niihin ja edistää lasten toipumista niistä.
63. Jäsenvaltioiden olisi tuettava toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että aseellisissa konflikteissa tapahtuneisiin lasten oikeuksien vakaviin loukkauksiin liittyy vastuuvastavuus.

Lapsityövoiman käytön lopettaminen

64. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä enemmän, jotta lapsityövoiman käyttö saadaan kokonaan loppumaan, erityisesti estämällä lapsityövoiman käyttö unionissa toimivien yritysten toimitusketjuissa ja laajemminkin. Jäsenvaltioita kehoitetaan myös ehkäisemään lapsityövoiman käyttöä ja puuttumaan sen perimmäisiin syihin muun muassa soveltamalla yhdenmukaisia toimintamallia lasten ja perheiden sosiaaliseen suojeluun ulkosuhteiden yhteydessä.
65. Jäsenvaltioiden olisi tuettava kansainvälistä yhteistyötä paitsi noudattamalla nollatoleranssia lapsityövoiman suhteen myös tekemällä ihmisarvoisesta työstä todellisuutta aikuisille ja vähimmäistyöiän saavuttaneille nuorille. Näin voidaan taata sosiaalisen suojelun universaali saatavuus, tukea perusoikeuksia työelämässä ja edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua.

Lasten oikeuksien suojeleminen ilmastonmuutoksen ja ympäristövaarojen vaikutuksilta

66. Jäsenvaltioita kehoitetaan ottamaan lapset mukaan ilmastonmuutokseen liittyvään päätöksentekoon ja lisäämään kansalaisyhteiskunnan, kuten lasten oikeuksia ajavien järjestöjen, vaikutusmahdollisuuksia. Jäsenvaltioita kehoitetaan varmistamaan, että lapset voivat ilmaista näkemyksensä vapaasti ja että ne otetaan huomioon toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa, erityisesti prosesseissa ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.
67. Jäsenvaltioille suositellaan, että ne ehkäisevät ja korjaavat vaikutuksia, joita ympäristövaaroilla ja -haitoilla on lasten oikeuksiin, ja ottavat ilmastonmuutokseen sopeutumista ja sen hillitsemistä koskeviin suunnitelmiinsa lapsia suojelevan ja lapsisensitiivisen tulokulman. Ratkaisuilla olisi vähennettävä sekä ilmastonmuutoksen lyhyen että pitkän aikavälin vaikutuksia lasten oikeuksiin. Esimerkiksi ilmastonmuutoksesta johtuvaan muuttoliikkeeseen ja pakkomuuttoon voitaisiin ottaa lapsen oikeuksiin perustuva tulokulma.

Unionin nykyisten tukitoimien tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen

68. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä monenlaisia unionin tason välineitä, kuten lainsäädäntö-, politiikka-, viestintä-, koulutus- ja valistustoimia, parhaiden käytäntöjen vaihtoa, kartoituksia ja edistymisraportteja sekä taloudellista ja teknistä tukea, ja kannustettava lastensuojelujärjestelmiin osallistuvia sidosryhmiä ja

⁸⁵ Ottaen huomioon [EU:n suuntaviivat lapsista aseellisissa selkkauksissa](#).

ammattilaisia hyödyntämään niitä Tarkoituksena on edelleen kehittää ja vahvistaa jäsenvaltioiden lastensuojelujärjestelmiä ja saada ne toimimaan yhdennetysti lapsen edun hyväksi.

69. Jäsenvaltioita kehoitetaan varmistamaan, että unionin rahastojen ohjelmasuunnittelussa ja toteuttamisessa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla noudatetaan koordinoitua toimintamallia, ja ottamaan alue- ja paikallisviranomaiset, kansalaisyhteiskunnan organisaatiot, lasten kanssa ja lasten hyväksi työskentelevät järjestöt mukaan lukien, ja työmarkkinaosapuolet ja talouselämän osapuolet mukaan unionin varoista rahoitettavien ohjelmien valmisteluun, tarkistamiseen, toteuttamiseen ja seurantaan.
70. Jäsenvaltioita kannustetaan hyödyntämään EU:n lasten osallistumisfoorumia ja edistämään sen käyttöä. Foorumin tarkoituksena on erityisesti saada lasten ääni paremmin kuuluviin ja koota yhteen olemassa olevat lasten osallistumismekanismit unionin tasolla.
71. Jäsenvaltioita kannustetaan jakamaan aktiivisesti hyviä käytäntöjä ja kokemuksia, joita on saatu lastensuojelupalvelujen yhdistämismalleista, ja osallistumaan EU:n lasten oikeuksien verkoston työhön. Näin voitaisiin helpottaa jäsenvaltioiden välistä vuoropuhelua ja oppia toisilta.
72. Jäsenvaltioiden olisi tuettava sellaisten välineiden käyttöä, joilla arvioidaan lastensuojelun seuranta- ja arviointikehysten ja olemassa olevien tietojärjestelmien laatua, omavalvontavälineet mukaan lukien. Niiden olisi tarvittaessa tuettava myös toimintasuunnitelmien laatimista ja toteuttamista lastensuojeluun liittyvän datansa saatavuuden, laadun ja vertailukelpoisuuden parantamiseksi.
73. Jäsenvaltioita kehoitetaan hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla yhteistyötä ja koordinoitua, jota sidosryhmien välillä jo on unionin, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Näitä sidosryhmiä ovat kansainväliset kumppanit, kuten Euroopan neuvosto, Kansainvälinen työjärjestö (ILO) ja Yhdistyneet kansakunnat, sekä kansalaisyhteiskunta.

74. Jäsenvaltioita kehoitetaan tämän suosituksen noudattamisessa sekä muilla lapsen oikeuksia koskevan EU:n strategian osa-alueilla hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla tukea, jota Euroopan unionin perusoikeusvirasto tarjoaa, erityisesti teknisen ja metodologisen tuen muodossa, esimerkiksi tiedonkeruun suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tehty Strasbourgissa 23.4.2024

Komission puolesta
Dubravka ŠUICA
Varapuheenjohtaja

